

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno studenta: Bc. Marek Raštica.....

Název práce: VLIV MĚNOVÉHO KURZU CZK NA VÝŠI PŘÍJMU Z MÝTNÉHO

SYSTÉMU NA KOMUNIKACÍCH V ČR.....

Jméno oponenta práce: Pavel Potužák

	1	2	3	4
Hodnocení tématu samého (bez ohledu na studenta):				
1.1 Nakolik je téma práce aktuální a významné?	x	☐	☐	☐
1.2 Jak náročné je téma na teoretické znalosti?	☐	x	☐	☐
1.3 Jak náročné je téma na praktické zkušenosti či práci v terénu?	☐	x	☐	☐
1.4 Nakolik je dostupnost podkladových materiálů obtížná?	x	☐	☐	☐

Slovní hodnocení (několik vět), zejména:

Bod 1.1: Otázka efektivity výběru mýtného v České republice a síla jednotlivých determinant jeho výběru jsou mimořádně aktuální. Je velká škoda, že chybná ekonometrická analýza v této práci čtenáři základní vztahy neodhalila a ani odhalit nemohla. Více v posudku níže.

Popř. ostatní:

2. Hodnocení struktury a logické provázanosti práce:

2.1 Nakolik je struktura práce logická a přehledná?	☐	x	x	☐
2.2 Nakolik využívá autor aktuálních a vhodných pramenů?	☐	x	x	☐
2.3 Jak vhodně zvolil autor metody ve vztahu k tématu?	☐	x	x	☐
2.4 Nakolik dostatečně a funkčně autor vybavil práci zejména nepřevzatými grafy, tabulkami, daty, přílohami apod.?	☐	x	☐	☐
2.5 Jaká je úroveň vzájemné kompatibility mezi prvky základní linie práce: téma – zadání práce – cíl – struktura – závěry?	☐	x	☐	☐

Slovní hodnocení (několik vět), zejména:

Bod 2.1: Struktura práce je akceptovatelná, i když obsah jednotlivých částí má velké nedostatky.

Bod 2.5: Splněno

Popř. ostatní:

3. Hodnocení kvality textu práce:

3.1 Jak hluboce a kvalitně autor téma analyzoval?	☐	☐	x	☐
3.2 Zformuloval autor cíl práce jasně a logicky strukturovaně?	☐	x	☐	☐
3.3 Nakolik autor naplnil vytčený cíl práce a schválené zadání práce, jehož je cíl součástí?	☐	x	☐	☐
3.4 Jak hluboce a kvalitně autor zpracoval teoretickou část práce?	☐	☐	x	☐
3.5 Jak hluboce a kvalitně autor zpracoval praktickou, resp. analytickou část práce?	☐	☐	☐	x

3.6 Nakolik jsou závěry práce logicky strukturované a kvalitní a jakou obsahují míru přidané hodnoty?

☐ ☐ x ☐

Slovní hodnocení (několik vět), zejména:

Bod 3.2: Cíl byl zformulován jasně ...,

Bod 3.3: ... bohužel díky chybné empirické části nemohl být naplněn.

Bod 3.4: Autor se pokusil o základní přehled teoretických přístupů k řešenému problému. Bohužel tato část práce má následující vady.

1. Učebnicové pasáže o měnovém kurzu neměly v práci být (str. 19 - 23), či mohly být mnohem stručnější. Kazí tím dobrý dojem z práce. Některé věty v této pasáži nedávají příliš smysl (str. 22):

„U reálného měnového kurzu dochází při jeho zhodnocení k apreciaci reálného měnového kurzu a při jeho znehodnocení k depreciaci reálného měnového kurzu,“

2. Zdrojová základna referencí pro diskuzi o reálném měnovém kurzu není příliš silná (str. 25). Nejedná se o články z respektovaných odborných žurnálů (např. Bruncková a Machlica, 2008; Gylánik, 2012, apod.)

3. Autor by měl na str. 36 a 37 rozlišovat krátkodobý vliv NX na HDP a na hospodářský růst. Rozhodně totiž neplatí, že by růst NX automaticky vedl k růstu HDP, jak autor implikuje ze základní makroekonomické identity. Ekonomie totiž není účetnictví a růst NX může být snadno doprovázen poklesem jiné složky HDP, nejčastěji spotřeby.

4. Na str. 62 autor píše o propojenosti exportu a importu v české ekonomice. Kauzalita jde ve výrobním procesu od prvního k druhému a toho se měl autor držet. Kauzalitu totiž v této části práce obrací.

Mé další výhrady k teoretické části jsou následující:

V diskuzi o vývoji reálného kurzu v ČR chybí období intervenčního režimu ČNB.

Autor na str. 27 trošku staví debatu tak, jako kdyby ČR s EU před vstupem do EU neobchodovala a jako by tento vstup znamenal jakýsi bing-bang. Tento názor by měl autor dokumentovat daty.

Na str. 14 mohl autor uvést růst reálné ceny mýta, tj. vztažené k inflaci.

S ohledem na zvolenou kotaci je definice podhodnocení a nadhodnocení na str. 25 nejasná.

Bod 3.5: Bohužel empirická část trpí závažnými a mnohými vadami. Zde je jejich výčet.

1. Autor hovoří o tom, že provádí analýzu panelových dat. Z textu je zřejmá časová složka, avšak není mi zřejmá průřezová dimenze. Ostatně autor neuvádí, zda využívá fixní efekty či náhodné efekty, proto se domnívám, že jeho tvrzení o panelu je chybné.

2. Není mi zcela jasná role inflace v modelu, respektive tato chybí (str. 43 a dále). Pokud to chápu správně, tak vysvětlovaná proměnná je nominální vybrané mýto, vysvětlující proměnnou je nominální HDP. Čisté exporty jsou také v nominálním vyjádření. Pak se ale může stát, že všeobecná inflace ovlivňuje všechny tyto tři proměnné. Dle mého názoru měl být model konstruován v reálných veličinách. Reálně je počítán pouze měnový kurz. Ten je jako hlavní vysvětlující proměnná užít pro odhad nominální výše vybraného mýta. To ale dle mého názoru není konzistentní. Následující příklad ukáže proč: Pokud je v dané zemi inflace a nominální kurz je stabilní, pak dochází k růstu nominálního objemu vybraného mýta a zároveň daná měna reálně apreciuje. To vytváří zkreslení směrem dolů pro klíčový parametr odhadovaný autorem. Toto možné zkreslení směrem dolů dokresluje autorovy výsledky regrese (např. str. 53, tabulka 11). Z tabulky je zřejmé, že reálná apreciace vede ke statisticky významnému růstu vybraného mýta, což je v rozporu s autorovou hypotézou. Pro autora je toto zjištění překvapivé, z výše uvedené chyby však může velmi snadno nastat.

Jinými slovy řečeno, regrese vybraného mýta v nominálním vyjádření na měnový kurz v reálném vyjádření je zásadní chybou.

3. Autor také netestoval stacionaritu časových řad, proto je velmi pravděpodobné, že jeho výsledky nejsou validní z důvodu zdánlivé regrese. Pokud se nepletu, proměnné v modelu nejsou tempa růstu či difference a zdánlivou regresi je možné indikovat z vysokého R^2 , stejně jako z vysoké statistické významnosti HDP, které je podobně jako výběr mýtného převážně rostoucí. Dále je velmi pravděpodobný výskyt tohoto typu endogenity: Rostoucí produktivita české ekonomiky měla za následek jak růst reálného HDP, tak apreciaci české koruny. Růst reálného HDP pak vedl k vyšším dopravním výkonům a vyššímu výběru mýta. Toto je další kanál, proč autorův model indikuje, že apreciace vede k růstu výběru mýta. Jeho model tuto endogenitu nezohledňuje.

4. Na str. 41 (a 47) zvolil autor 4 dummy proměnné pro roční období. Pokud autor nevynechá konstantu, povede jeho regrese k perfektní multikolinearitě (lineární kombinaci) mezi danými proměnnými dummy. V ekonometrických rovnicích na str. 49 (ale i 59) jsou konstanta a dummy proměnné pro všechna 4 čtvrtletí obsaženy, proto autorův systém proměnných musí vést k perfektní multikolinearitě dummy proměnných (dummy variable trap). Je zvláštní, že ho na to software neupozornil. Nejspíš využitý software automaticky jednu proměnnou eliminoval. To je zřejmě například z tabulky 11 s výsledky regrese, kde jedna z dummy proměnných chybí, a sice ta pro čtvrté čtvrtletí. Autor si však tohoto problému není vědom. Pouze na str. 57 je jistý náznak, kdy 4. čtvrtletí popisuje jako kontrolní skupinu, což samozřejmě není správné označení.

5. V analýze na str. 60 autor vyřadil hlavní vysvětlující proměnnou své diplomové práce, reálný měnový kurz, kvůli vysoké multikolinearitě, což samozřejmě není správný postup. Vysoké t-testy této proměnné ho na toto měly upozornit. Jinými slovy, multikolinearita může ovlivnit právě tyto směrem dolů. Avšak vysoké t-testy u hlavní vysvětlující proměnné jsou výhodou pro autorovu regresi, proto je nepochopitelné, proč autor tuto proměnnou vynechal.

6. Hledání optimálního reálného kurzu na str. 58 a 59 nedává příliš smysl. Zprv, multikolinearita proměnné a její druhé mocniny je bezesmyslná vzhledem k hledání lineární závislosti. A zadruhé, jednoduchý vzoreček na str. 59, který je odvozen z prosté optimalizace, se vztahuje k endogenní proměnné mýto, nikoliv exogenní NX. Zvláštní také je, že autor v regresi druhé (tj. o časových kuponech) v tabulce 14 uvádí druhou mocninu pro NX.

Domnívám se tedy, že autor smotal dvě proměnné dohromady. A dále si neuvědomil, že hledá maximum pro mýto (tj. endogenní proměnnou).

7. Dále se domnívám, že odstranění proměnné pro cenu ropy kvůli vysoké korelaci s reálným měnovým kurzem může vést ke zkreslení odhadovaného parametru. Obecně platí, že multikolinearita není problém a mnohem větší chybou je odstranit proměnnou, která může ovlivňovat endogenní proměnnou, jelikož tím může dojít ke zkreslení odhadovaných parametrů u ostatních proměnných. Analýza tohoto jevu na str. 49-51 je tedy do značné míry zbytečná.

8. Je možné říci, že autor čtenáře zbytečně zatěžuje jednoduchým ekonometrickým testováním předpokladů, které patří do cvičení z ekonometrie, nikoliv do ekonomické odborné práce. Půvabné je, že autor využívá standardní chyby robustní k heteroskedasticitě, přesto ji poté testuje. Dále není zřejmé, jak si autor poradil s možnou autokorelací ve svých modelech časových řad.

Mé další výhrady jsou následující:

Není mi jasné, proč byly ceny pohonných hmot brány z americké databáze ceny ropy (str. 45) a nikoliv jako ceny nafty (a benzínu) u českých pump.

Není také zřejmé, proč první čtvrtletí vykazuje pokles vybraných peněz z časových kuponů (tab. 14), když lze předpokládat jejich největší prodej v lednu.

Autor předpokládá pouze pozitivní vazbu od NX k HDP. Avšak může být i negativní: Růst HDP zvyšuje importy a tím snižuje NX.

Jako další kontrolní proměnnou ve svém modelu mohl autor využít zahraniční reálný HDP, který ovlivňuje domácí exporty, reálný měnový kurz (na jehož vliv se zaměřuje) a i vybrané mýto. Vynecháním této proměnné tak mohlo dojít ke zkreslení klíčového odhadovaného parametru.

Není jasné, proč v druhé regresi (tj. o časových kuponech) chybí jako vysvětlující proměnná HDP.

F-test se píše s velkým „F“, nikoliv malým (str. 52, 61 atd..)

Bod 3.6: Přínos této práce mohl být značný, bohužel kvůli závažným vadám v empirické části je velmi nízký.

Popř. ostatní:

4. Hodnocení formy a stylu práce:

4.1 Jaká je formální úprava práce?

☐ ☐ x ☐

4.2 Jaká je kvalita citací a odkazů? Jsou identifikovatelné zdroje?

☐ x ☐ ☐

4.3 Jaká je stylistická úroveň práce, zejména používání správné ekonomické terminologie?

☐ ☐ x ☐

Slovní hodnocení (několik vět), zejména:

Bod 4.2: Kvalita citací je akceptovatelná.

Popř. ostatní:

Jazyk v textu je často kostrbatý, mnohé formulace nejsou příliš srozumitelné.

Text není dobře strukturován. Například strany 28 nebo 36 jsou jedním velkým odstavcem.

Psaní čárek ve větách často pokulhává.

Očekával bych lepší angličtinu v abstraktu.

Autor chybně používá slovo „jenž“ (str. 9, 12, 37 atd.).

Bilance obchodu v grafu 7 na str. 29 by vyžadovala kvůli přehlednosti vlastní osu.

Článek Decorla-Souza, P., & Kane, A. (1992) není správně uveden v textu.

5. Celkové hodnocení (*Nutno uvést konstatování, jestli práce splňuje z hlediska kvality obsahu, rozsahu a formálních náležitostí požadavky z Metodiky NF, zdali je práce doporučena k obhajobě či nikoli. Může být navržena i na zvláštní ocenění apod.):*

Pokud by byl text DP předložen v odborném recenzovaném žurnále, musel by dle mého názoru autor celou ekonometrickou analýzu předělat. Jelikož se jedná o diplomovou práci, za kterou stojí velké množství úsilí, tato zvyšuje hodnocení na „dobře“, i když je ekonometrická část práce z velké části chybná.

6. Otázky a připomínky k obhajobě:

OT. Proč autor nezařadil zpožděné proměnné do svého modelu?

OT Jak by autor zapracoval následující vztah: Depreciace CZK (hlavně vůči dolaru) povede ke zdražení pohonných hmot, a to následně k poklesu objemu dopravy a vybraného mýta.

OT Nebylo spíše úmyslem české vlády nezvyšovat mýto pro neekologičtější vozy a tím tlačit na změnu vozového parku, spíše než fiskální role mýta? (str. 15)

OT Kdo či co je společnost Inoxive, z jejíž analýzy autor často čerpá?

OT Nevedlo zdražování mýtného k substituci k menším (nákladním) autům?

OT Existují jiné indikátory výkonnosti ekonomiky, které jsou dostupné na měsíční bázi? Proč je autor nevyužil?

Navržená známka: dobře.

Datum: 30.1. 2017

.....
Podpis oponenta práce